

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Νεοφύτου Βάρβα 6 (3ος όροφος), 10674 Αθήνα, τηλ: 210 7233221-2; 210 7233216;

φαξ: 210 7233217; e-mail: info@nchr.gr, website: www.nchr.gr

**Η δημοσιοποίηση δεδομένων σχετικά με ποινικές διώξεις
ή καταδίκες¹**

Α. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Η τελευταία τροποποίηση του Ν. 2472/1997 με το Ν. 3625/2007 περιόρισε την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ο νομοθέτης, επικαλούμενος την ανάγκη προστασίας του κοινωνικού συνόλου και τη διευκόλυνση της αξίωσης της Πολιτείας για τον κολασμό των αξιόποινων πράξεων, προέβλεψε τη δυνατότητα δημοσιοποίησης από τις αρχές προσωπικών δεδομένων σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες. Η άρση της μέχρι τώρα αυξημένης προστασίας των δεδομένων αυτών, ως ευαίσθητων, αποτυπώνει μια σημαντική αλλαγή στην ιεράρχηση των προτεραιοτήτων του νομοθέτη. Το προϊσχύον καθεστώς αναγνώριζε την προτεραιότητα της προστασίας της ιδιωτικότητας και αποδεχόταν ως εξαίρεση την εξυπηρέτηση της εγκληματολογικής πολιτικής. Το ισχύον καθεστώς ανάτρεψε τον κανόνα.

Έτσι, τίθεται εξ αρχής ζήτημα συνταγματικότητας της αφηρημένης νομοθετικής στάθμισης, επειδή θίγονται συνταγματικά προστατευόμενα δικαιώματα, όπως η προστασία των προσωπικών δεδομένων και η αξιοπρέπεια του ανθρώπου σε συνδυασμό με το τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου, δύο εννόμων αγαθών ή δύο βασικών υποχρεώσεων της Πολιτείας. Η δημοσιοποίηση δεν περιορίζει απλώς την ιδιωτικότητα του ενδιαφερομένου, αλλά επιτρέπει επιπλέον το δημόσιο διασυρμό του ενώπιον της κοινής γνώμης από τα ΜΜΕ θίγοντας αδικαιολόγητα την τιμή και υπόληψή του. Η ευρεία δημοσιότητα διαμορφώνει μια παραμορφωτική εικόνα του

¹ Η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ υιοθέτησε την εν λόγω εισήγηση στην από 13.11.2008 συνεδρίασή της. Εισηγητές: κ. Α. Ρουπακιάτης, Μέλος της ΕΕΔΑ, Εκπρόσωπος της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ) και Τ. Σταυρινάκη, Επιστημονική Συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ.

διωκομένου και του αδικήματος προσβάλλοντας τις εγγυήσεις της δίκαιης και αμερόληπτης δίκης του κατηγορουμένου, οι οποίες, κατά δικαιοκώ αξίωμα, πρέπει να διασφαλίζονται σε συνθήκες και σε ένα κλίμα ανοχής της κοινωνίας. Από την άλλη πλευρά, διατυπώνονται απόψεις οι οποίες, έχοντας ως έναυσμα την προστασία ευάλωτων ομάδων, προκρίνουν την πρόληψη της σε βάρος τους τέλεσης αδικημάτων σε σχέση με την προστασία του διωκομένου ή του κατηγορουμένου ή του καταδικασθέντος.

Η σύγκρουση θεμελιωδών κατακτήσεων του νομικού πολιτισμού με την προστασία του κοινωνικού συνόλου από εγκληματικές συμπεριφορές, όπως διαμορφώνονται ενδεχομένως υπό το πρίσμα της επικαιρότητας, αξιώνει την εκπλήρωση της υποχρέωσης του νομοθέτη να εναρμονίζει συγκρουόμενες διατάξεις και έννομα αγαθά με γνώμονα τις αρχές που χαρακτηρίζουν μια δημοκρατική κοινωνία. Η πολυπλοκότητα του ζητήματος επιβάλλει την αναζήτηση στις κείμενες διατάξεις των θεωρητικών και ερμηνευτικών αρχών που θα συμβάλουν στη διαμόρφωση μιας απαλλαγμένης από δογματισμούς άποψης.

B. Η τροποποίηση του άρθρου 2 περ. β' Ν. 2472/1997 υπό το πρίσμα των κείμενων διατάξεων

Ο Ν. 3625/2007 κύρωσε το **Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία** και εισήγαγε τροποποιήσεις στον ΠΚ και τον ΚΠΔ, προκειμένου να συμμορφωθεί το εθνικό δίκαιο με τις διατάξεις του Πρωτοκόλλου².

Επιπλέον, το άρθρο 8 (όγδοο) του Ν. 3625/2007 εισήγαγε εξαίρεση από το πεδίο προστασίας των ευαίσθητων δεδομένων. Η παράγραφος 3 σε συνδυασμό με την παράγραφο 1 του άρθρου 8 του Ν. 3625/2007³ προβλέπουν τη δυνατότητα να επιτραπεί με διάταξη του αρμόδιου Εισαγγελέα η δημοσιοποίηση των δεδομένων που σχετίζονται με ποινικές διώξεις ή καταδικές για αδικήματα, που τιμωρούνται ως

² Ν. 3625/2007 (ΦΕΚ Α' 209/24.12.2007), άρθρα 2 (δεύτερο) και 3 (τρίτο).

³ Η παρ. 1 του άρθρου 8 του Ν. 3625/2007 τροποποίησε την παρ. 2 του άρθρου 3 (Πεδίο εφαρμογής) του Ν. 2472/1997 (ΦΕΚ Α' 50) και η παρ. 3 του άρθρου 8 του Ν. 3625/2007 τροποποίησε την περ. β' του άρθρου 2 (Ορισμοί) του Ν. 2472/1997, όπως είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 18 του Ν. 3471/2006 (ΦΕΚ Α' 133).

κακουργήματα ή πλημμελήματα με δόλο και ιδίως εγκλημάτων κατά της ζωής, κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, κατά της προσωπικής ελευθερίας, κατά της ιδιοκτησίας, κατά των περιουσιακών δικαιωμάτων, παραβάσεων της νομοθεσίας περί ναρκωτικών, επιβουλής της δημόσιας τάξης, ως και τελουμένων σε βάρος ανηλίκων θυμάτων⁴.

Σημειώνεται, επίσης, ότι εξαιρέθηκε από την προστασία των προσωπικών δεδομένων η επεξεργασία από τις δικαστικές – εισαγγελικές αρχές και τις υπηρεσίες που ενεργούν υπό την άμεση εποπτεία τους, όπως η αστυνομία, στο πλαίσιο της απονομής της δικαιοσύνης ή για την εξυπηρέτηση των αναγκών της λειτουργίας τους με σκοπό τη βεβαίωση των προαναφερθέντων εγκλημάτων⁵.

Η δυνατότητα δημοσιοποίησης δεδομένων σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδικές εισάγει σοβαρή παρέκκλιση από το καθεστώς προστασίας των προσωπικών και μάλιστα ευαίσθητων δεδομένων. Θα ήταν εύλογο, ενδεχομένως, να εισαχθεί στο άρθρο 7 παρ. 2 του Ν. 2472/1997, το οποίο προβλέπει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται η, κατ' εξαίρεση και ύστερα από άδεια της Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ), συλλογή και η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων. Η προσθήκη της εν λόγω τροποποίησης στον ορισμό των ευαίσθητων δεδομένων (περ. β' του άρθρου 2 του Ν. 2472/1997) και όχι στην κατ' εξαίρεση επεξεργασία τους φαίνεται ότι εντάσσεται στη λογική της αρχικής τροπολογίας, η οποία αφαιρούσε τις ποινικές διώξεις και τις καταδικές από τον κατάλογο των ευαίσθητων δεδομένων⁶.

⁴ Αρμόδιος Εισαγγελέας είναι, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8 του Ν. 3625/2007, ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών ή ο Εισαγγελέας Εφετών, εάν η υπόθεση εκκρεμεί στο Εφετείο.

⁵ Παρ. 2 του άρθρου 3 του Ν. 2472/1997, όπως τροποποιήθηκε από την παρ. 1 του άρθρου 8 του Ν. 3625/2007.

⁶ Η αρχική τροπολογία με ημερομηνία 05.12.2007, η οποία διαφοροποιήθηκε στη συνέχεια είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα της Βουλής, www.parliament.gr. Βλ. σχετικά Π. Δ. Αρμαμέντος, Β. Α. Σωτηρόπουλος, *Προσωπικά Δεδομένα. Ερμηνεία κατ' άρθρο. Οι τροποποιήσεις του Ν. 2472/1997 από τους Ν. 3471/2006 και 3625/2007*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2008, σελ. 8-10.

1. Αξιολόγηση του άρθρου 2 περ. β' Ν. 2472/1997 ενόψει του Πρωτοκόλλου σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία

Η προσθήκη της τροποποίησης του άρθρου 2 περ. β' Ν. 2472/1997 στον κυρωτικό νόμο του Πρωτοκόλλου επιβάλλει τη συστηματική και συγκριτική εξέταση των διατάξεων, προκειμένου να αντλήσουμε κατάλληλες ερμηνευτικές αρχές. Το Πρωτόκολλο επιβάλλει στα Κράτη Μέρη την απαγόρευση της εμπορίας παιδιών, της παιδικής πορνείας και της παιδικής πορνογραφίας (άρθρο 1), καθώς και την υποχρέωση να καλύπτονται πλήρως στο εθνικό ποινικό δίκαιο οι αναφερόμενες στο άρθρο 3 πράξεις ή δραστηριότητες που στοχεύουν στην εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία. Συγκεκριμένα πρόκειται για τις ακόλουθες πράξεις ή δραστηριότητες:

(α) Όσον αφορά στην εμπορία παιδιών: i) η προσφορά, παράδοση ή αποδοχή, με οποιοδήποτε μέσο, παιδιού με σκοπό τη γενετήσια εκμετάλλευση του παιδιού, τη μεταφορά οργάνων του παιδιού έναντι κέρδους, τη συμμετοχή του παιδιού σε καταναγκαστική εργασία, (ii) η ανάρμοστη πρόκληση συγκατάθεσης, από μεσολαβητή, για την υιοθεσία του παιδιού κατά παράβαση των ισχυόντων διεθνών κειμένων περί υιοθεσίας. (β) Η προσφορά, λήψη, προμήθεια ή παροχή παιδιού για παιδική πορνεία. (γ) Η παραγωγή, διάθεση, διάδοση, εισαγωγή, εξαγωγή, προσφορά, πώληση ή κατοχή για τους ανωτέρω σκοπούς παιδικής πορνογραφίας.

Συγκρίνοντας τη διάταξη περί δημοσιοποίησης με το άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου, παρατηρούμε ότι ο *κατάλογος των αδικημάτων*, για τα οποία επιτρέπεται η δημοσιοποίηση, είναι αρκετά διευρυμένος και δεν περιορίζεται στις ποινικά κολάσιμες πράξεις και δραστηριότητες, που ορίζει το τελευταίο⁷.

Σε σχέση με την ποινική δικαιοσύνη, το άρθρο 8 του Πρωτοκόλλου προβλέπει την υιοθέτηση κατάλληλων μέτρων για την προστασία των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των παιδιών-θύματων. Ενδεικτικά, τα παιδιά-θύματα προστατεύονται ως μάρτυρες (παρ. 1 (α)), διασφαλίζεται η ενημέρωση για τα δικαιώματά τους (παρ. 1 (β)), εναρμονίζεται η παρουσίαση των απόψεών τους με τους διαδικαστικούς κανόνες σύμφωνα με τα προσωπικά τους συμφέροντα (παρ. 1 (γ)), τους παρέχονται κατάλληλες

⁷ Αξίζει να σημειωθεί, επιπλέον, ότι στην αιτιολογική έκθεση της τροπολογίας αναφέρεται ότι η επεξεργασία δεδομένων από τις δικαστικές – εισαγγελικές αρχές εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής του Ν. 2472/1997 για τη βεβαίωση εγκλημάτων, «[ι]διαίτερα εκείνων που αναφέρονται στην προστασία εννόμων αγαθών ευπαθών κοινωνικών ομάδων (ανηλίκων, ηλικιωμένων, κ.ά.) και στρέφονται κατά της ζωής, προσωπικής ελευθερίας, ιδιοκτησίας, περιουσιακών δικαιωμάτων (Κεφάλαιο 15^ο, 18^ο, 19^ο, 23^ο, 24^ο), ευαισθητοποιείται δε και συγκινείται η κοινή γνώμη από την τέλεσή τους».

υπηρεσίες στήριξης (παρ. 1 (δ)), προστατεύεται η ιδιωτική ζωή και η ταυτότητα τους και λαμβάνονται μέτρα, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, για την αποφυγή της ανάρμοστης γνωστοποίησης πληροφοριών που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην αποκάλυψη της ταυτότητας των παιδιών-θυμάτων (παρ. 1 (ε)).

Στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών φιλοδοξεί να ανταποκριθεί το άρθρο 3 (τρίτο) του Ν. 3625/2007 που τροποποιεί τον ΚΠΔ (με την προσθήκη του άρθρου 108 Α «Δικαιώματα ανήλικου θύματος προσβολής προσωπικής και γενετικής ελευθερίας», την αντικατάσταση του άρθρου 221 εδ. α' σχετικά με την εξέταση των ανηλίκων χωρίς όρκο στην ανάκριση και την κύρια διαδικασία, του άρθρου 226 παρ. 2 και το νέο άρθρο 226 Α σχετικά με την προστασία των ανηλίκων μαρτύρων θυμάτων προσβολής προσωπικής και γενετικής ελευθερίας). Εξάλλου, στον ίδιο σκοπό στοχεύει η δυνατότητα διεξαγωγής της δίκης κεκλεισμένων των θυρών προς εξυπηρέτηση του συμφέροντος των ανηλίκων (άρθρο 330 ΚΠΔ).

Επιπλέον, όπως ορίζει ρητά το άρθρο 8 παρ.1 (ε) του Πρωτοκόλλου, ο εθνικός νομοθέτης οφείλει να λάβει υπόψη την προστασία της ιδιωτικής ζωής και της ταυτότητας των παιδιών-θυμάτων και να αποτρέψει τη δημοσιοποίηση πληροφοριών που θα οδηγούσε στην αποκάλυψη της ταυτότητάς τους. Από τη διατύπωση της τροποποιηθείσας περ. β του άρθρου 2 του Ν. 2472/1997 δεν προκύπτει με σαφήνεια *το είδος και το εύρος των πληροφοριών* που δύνανται να δημοσιοποιηθούν. Γίνεται αντιληπτό ότι η δημοσιοποίηση στοιχείων σχετικά με ποινική δίωξη ή καταδίκη δύνανται να συμπαρασύρει τη δημοσιοποίηση δεδομένων, κατά το μάλλον ή ήττον σχετικών, χωρίς να διασφαλίζεται επαρκώς ότι η ταυτότητα των ανηλίκων δεν θα αποκαλυφθεί. Αξιοσημείωτο είναι ότι το Πρωτόκολλο απαιτεί από το νομοθέτη την υιοθέτηση *κατάλληλων μέτρων*, χωρίς να προσδιορίζει τα μέτρα αυτά. Συνεπώς, η επιλογή του νομοθέτη για τη δυνατότητα δημοσιοποίησης των στοιχείων ποινικών διώξεων ή καταδικών δεν έγινε κατ' εφαρμογή της υπερκείμενης διάταξης του Πρωτοκόλλου, αλλά καθ' υπέρβαση των ορισμών της.

Αξίζει να σημειωθεί, στο ίδιο πλαίσιο, ότι το άρθρο 8 του Πρωτοκόλλου επιχειρεί την εξισορρόπηση της υποχρέωσης των Κρατών να προστατεύουν τα παιδιά-θύματα κατά την ποινική διαδικασία με την υποχρέωση σεβασμού του δικαιώματος του κατηγορουμένου σε δίκαιη δίκη. Η παρ. 6 του άρθρου 8 ορίζει ότι καμία διάταξη του άρθρου αυτού δεν μπορεί να ερμηνεύεται κατά τρόπο που να θίγει ή να είναι

ασυμβίβαστη με τα δικαιώματα του κατηγορουμένου για δίκαιη και αμερόληπτη δίκη. Ενώ προκρίνεται, επομένως, η διασφάλιση του συμφέροντος του παιδιού σε όλα τα στάδια της ποινικής διαδικασίας, αναγνωρίζεται ρητά ο σεβασμός των εγγυήσεων για δίκαιη δίκη και η ανάγκη της μεταξύ τους εναρμόνισης.

2. Το άρθρο 2 περ. β' Ν. 2472/1997 και οι ευρωπαϊκές διατάξεις για την προστασία των προσωπικών δεδομένων

Στο πεδίο της προστασίας προσωπικών δεδομένων, η Ελλάδα έχει κυρώσει την **Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία των ατόμων από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων** (Σύμβαση αρ. 108) του Συμβουλίου της Ευρώπης⁸. Το άρθρο 6 ορίζει ότι οι πληροφορίες που αφορούν ποινικές καταδίκες, οι οποίες εμπίπτουν στις ειδικές κατηγορίες πληροφοριών, δεν δύνανται να αποτελέσουν αντικείμενο αυτοματοποιημένης επεξεργασίας, *εάν το εσωτερικό δίκαιο δεν προβλέπει κατάλληλες εγγυήσεις*.

Σύμφωνα, εξάλλου, με τη Σύσταση Νο. R (87) 15 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, η οποία ερμηνεύει την ως άνω Σύμβαση, αναφορικά με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στον τομέα της αστυνομίας, η ανακοίνωση προσωπικών δεδομένων που τηρούνται από την αστυνομία επιτρέπεται σε άλλα όργανα του δημοσίου ή σε ιδιώτες για να προληφθεί ένας σοβαρός και επικείμενος κίνδυνος⁹.

Το Επεξηγηματικό Υπόμνημα της Σύστασης διευκρινίζει ότι «(..) ο κίνδυνος (...) πρέπει να είναι και σοβαρός και επικείμενος. Κρίθηκε ορθό να καθορισθεί ότι ο κίνδυνος, με την έννοια που αναφέρεται στην Αρχή 5.2.ii, αφορά μόνο εξαιρετικές περιστάσεις που δικαιολογούν την ανακοίνωση. Όταν υπάρχει ένας σοβαρός, αλλά όχι επικείμενος κίνδυνος η ανακοίνωση μπορεί να λάβει χώρα σύμφωνα με τις διατάξεις της Αρχής 5.2.ii.a¹⁰».

⁸ Ν. 2068/1992 (ΦΕΚ Α' 118).

⁹ Recommendation No. R (87) 15 of the Committee of Ministers to Member States regulating the use of personal data in the police sector, Αρχές 5.2 ii β και 5.3 ii β (17.09.1987).

¹⁰ Η Αρχή 5.2.ii.a ορίζει ότι ανακοίνωση γίνεται αδιαμφισβήτητα προς το συμφέρον του υποκειμένου των δεδομένων και είτε το υποκείμενο συναινεί είτε οι περιστάσεις επιτρέπουν να θεωρηθεί ότι σαφώς υπάρχει τέτοια συγκατάθεση. Βλ. Explanatory Memorandum to Recommendation, No. R (87) 15 of the Committee of Ministers to member states regulating the use of personal data in the police sector (17.09.1987).

Η διατύπωση του άρθρου 2 περ. β' Ν. 2472/1997, όπως τροποποιήθηκε, δεν προϋποθέτει ρητά την ύπαρξη σοβαρού και επικείμενου κινδύνου. Συγκεκριμένα, προβλέπεται ότι «[η] δημοσιοποίηση αυτή αποσκοπεί στην προστασία του κοινωνικού συνόλου, των ανηλίκων, των ευάλωτων ή ανίσχυρων πληθυσμιακών ομάδων και προς ευχερέστερη πραγμάτωση της αξίωσης της Πολιτείας για τον κολασμό των παραπάνω αδικημάτων».

Η γενικότητα της διατύπωσης των επιδιωκόμενων σκοπών, παρά το νόμιμο και θεμιτό χαρακτήρα τους, δεν εναρμονίζεται με την αποσαφήνιση του κινδύνου που απαιτεί και προϋποθέτει, σύμφωνα με τις υπερκείμενες διεθνείς και εθνικές διατάξεις, η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων. Με αυτό τον τρόπο, εισάγεται παρέκκλιση από τον εξαιρετικό χαρακτήρα της επεξεργασίας των ευαίσθητων δεδομένων, όπως ορίζει το άρθρο 7 του Ν. 2472/1997. Επιπρόσθετα, πρέπει να σημειωθεί ότι σε συνδυασμό με τον εκτενή κατάλογο των εγκλημάτων, σε σχέση με τα οποία προβλέπεται η δημοσιοποίηση, αφήνει μεγάλο περιθώριο αξιολόγησης στην αρμόδια εισαγγελική αρχή ως προς την επίκληση του επιδιωκόμενου σκοπού, ενώ παράλληλα προκύπτει ζήτημα αποτελεσματικότητας του μέτρου της δημοσιοποίησης από πλευράς εγκληματολογικής πολιτικής.

Το κριτήριο του ειδεχθούς χαρακτήρα των εγκλημάτων, που στρέφονται εναντίον της κοινωνίας, ανέδειξε ο Υπουργός Δικαιοσύνης στη Βουλή, σε συνέχεια της σύλληψης ατόμων για συμμετοχή σε κύκλωμα παιδικής πορνογραφίας. Με τη δήλωση αυτή προέτρεψε τους εισαγγελείς Εφετών και Πρωτοδικών να προβαίνουν κατ' εφαρμογή του Ν. 3625/2007 στην έκδοση διατάξεως με την οποία να επιτρέπεται η δημοσιοποίηση των ονομάτων των εμπλεκόμενων στα εγκλήματα που αναφέρει ο νόμος¹¹.

Από την άλλη πλευρά, το άρθρο 8 παρ. 5 της κοινοτικής **οδηγίας 95/46 ΕΚ**, την οποία ενσωματώνει ο Ν. 2472/1997, θέτει ως προϋπόθεση της επεξεργασίας δεδομένων σχετικών με παραβάσεις, ποινικές καταδίκες ή μέτρα ασφαλείας, τον έλεγχο από τη δημόσια αρχή προστασίας προσωπικών δεδομένων. Προβλέπει τη δυνατότητα παρέκκλισης, εάν το εθνικό δίκαιο προβλέπει *επαρκείς και ειδικές*

¹¹ Δελτίο Τύπου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, *Δήλωση υπουργού για εφαρμογή Ν.3625 – Δημοσιοποίηση στοιχείων ατόμων που εμπλέκονται σε κοινωνικά εγκλήματα*, 23/05/2008.

εγγυήσεις και οι παρεκκλίσεις αυτές προβλέπονται από εθνικές διατάξεις που παρέχουν «τις ενδεδειγμένες και ειδικές προς τούτο εγγυήσεις»¹².

Γίνεται αντιληπτό ότι η κατ' εξαίρεση επεξεργασία δεδομένων σχετικών με ποινικές καταδίκες πρέπει, σύμφωνα με τα παραπάνω, να περιβληθεί τις ειδικές θεσμικές και νομοθετικές εγγυήσεις. Παρά την ανάθεση της αρμοδιότητας σχετικά με τη δημοσιοποίηση σε μια διοικητική-εισαγγελική αρχή και λαμβάνοντας υπόψη ότι δεν υπάρχει δυνατότητα επανεξέτασης της σχετικής απόφασης, προκύπτει το ερώτημα εάν ο αρμόδιος Εισαγγελέας, εκ της φύσεως του ρόλου του στην ποινική διαδικασία, διαθέτει την επιβαλλόμενη για μια δίκαιη και αμερόληπτη δίκη αμεροληψία για τη στάθμιση εν λευκώ του κινδύνου και της παράλληλης προστασίας της προσωπικότητας του διωκομένου. Η πτυχή αυτή σε συνδυασμό με τη γενικότητα της διάταξης και την ουσιαστική απουσία μέσων άμυνας του διωκομένου δημιουργούν αμφιβολίες ως προς την ικανοποίηση των προϋποθέσεων επεξεργασίας, που θέτουν οι ευρωπαϊκές διατάξεις.

Γ. Το άρθρο 2 περ. β' Ν. 2472/1997 και οι διατάξεις προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Εκτός από τον έλεγχο συμβατότητας με διεθνείς συμβάσεις της δημοσιοποίησης στοιχείων σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες, καθώς και με τις ειδικές διατάξεις προστασίας των προσωπικών δεδομένων, η διεύρυνση του πεδίου στο οποίο η πάταξη του εγκλήματος και η πρόληψή του, όπως προσδιορίζεται από το νομοθέτη, υπερισχύει των δικαιωμάτων του διωκομένου ή καταδικασθέντος, εγείρει, όπως προείπαμε, ζητήματα σύγκρουσης δικαιωμάτων.

Η δημοσιοποίηση από τον εισαγγελέα συνεπάγεται την ενασχόληση των ΜΜΕ και δια αυτού προσβολή της προσωπικότητας και αξιοπρέπειας του ατόμου. Η προβολή της υπόθεσης από τα ΜΜΕ θέτει, επιπλέον, το ζήτημα της στάθμισης μεταξύ του δικαιώματος του πληροφωρείν και του πληροφωρείσθαι και του σεβασμού της τιμής και της υπόληψης του διωκομένου ή καταδικασθέντος. Η δημοσιοποίηση

¹² Οδηγία 95/46/ΕΚ (24.10.1995) για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.

ποινικών διώξεων και η έμμεση δημοσιότητα της ποινικής διαδικασίας από τα ΜΜΕ ακυρώνει στην πράξη το σεβασμό του τεκμηρίου αθωότητας.

Επομένως, είναι αναγκαίο να μελετήσουμε τις συνταγματικές και υπερνομοθετικές διατάξεις προστασίας των δικαιωμάτων που συγκρούονται με τον επιδιωκόμενο σκοπό της πάταξης του εγκλήματος, όπως αυτό ορίζεται στη διάταξη σχετικά με τη δημοσιοποίηση των ευαίσθητων δεδομένων.

1. Ο περιορισμός της ιδιωτικότητας του ατόμου

Η συνταγματική και συμβατική προστασία της ιδιωτικότητας (άρθρα 9 και 9Α Σ, 8 ΕΣΔΑ) επιβάλλουν τη συσταλτική ερμηνεία των διατάξεων που εισάγουν περιορισμούς στην άσκηση των δικαιωμάτων. Σύμφωνα με το άρθρο 9 Σ, η ιδιωτική ζωή του ατόμου είναι απαραβίαστη, ενώ η απλή επιφύλαξη του νόμου στο άρθρο 9 Α Σ δεν δύναται να ισοδυναμεί με επιβολή περιορισμών που αίρουν το δικαίωμα προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Το άρθρο 9 προστατεύει ρητά και αυτοτελώς την ιδιωτική ζωή του ατόμου, την οποία θεωρεί απαραβίαστη, το οποίο σημαίνει ότι δεν εξαρτά την προστασία της από την επιφύλαξη κάποιου νόμου από μόνον από τη δυνατότητα επιβολής κάποιων ορίων ή ελάχιστων περιορισμών που η προστασία της ιδιωτικότητας συνεπάγεται. Στη θεωρία γίνεται δεκτό ότι η προστασία της ιδιωτικότητας συνδέεται άρρηκτα και με την προστασία της ανθρώπινης αξίας (άρθρο 2 παρ. 1 Σ), καθώς και με την προσωπική ελευθερία (άρθρο 5 παρ. 3 Σ), τις οποίες υπηρετεί. Η άρση της προστασίας των ευαίσθητων δεδομένων σχετικά με την ποινική δίωξη ή την καταδίκη ατόμου συνιστά επέμβαση δημόσιας αρχής που επιβάλλεται με την επίκληση της περ. β' του άρθρου 2 του Ν. 2472/1997. Η δημοσιοποίηση της ποινικής δίωξης ή καταδίκης ενός ατόμου θίγει αναμφίβολα την ιδιωτική ζωή του διωκόμενου ή καταδικασθέντος και στις περισσότερες περιπτώσεις, επιδρά δυσμενώς στην επαγγελματική και την κοινωνική του ζωή.

Σε μία δημοκρατική κοινωνία, η στάθμιση μεταξύ της προστασίας της ιδιωτικότητας και της ελευθερίας του πληροφρείσθαι και του πληροφρείν δια του τύπου (άρθρο 14 Σ) πραγματοποιείται λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τα πραγματικά δεδομένα της κάθε περίπτωσης. Είναι βέβαιο, λ.χ., ότι η ιδιωτική σφαίρα ενός ατόμου που συμμετέχει ενεργά στον πολιτικό βίο του κράτους επιδέχεται περισσότερων περιορισμών, ιδίως ως προς τα στοιχεία που

δύνανται να επιδρούν στις δημόσιες δραστηριότητες του¹³. Παρά την αδυναμία διατύπωσης ενός απόλυτου κανόνα που θα επέλυε διά παντός τη σύγκρουση των αγαθών της ιδιωτικότητας και της ελευθερίας του τύπου, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η δημοσιοποίηση ευαίσθητων δεδομένων συνιστά σε κάθε περίπτωση – και πολύ περισσότερο σε αυτές που οδηγεί στη δημόσια κατακραυγή και διαπόμπευση του ενδιαφερομένου – αποδεκτό περιορισμό σε μια δημοκρατική κοινωνία.

Το άρθρο 8 παρ. 2 ΕΣΔΑ προβλέπει ότι επιτρέπεται επέμβαση δημόσιας αρχής, όταν προβλέπεται από το νόμο και αποτελεί μέτρο αναγκαίο, σε μία δημοκρατική κοινωνία, για την εθνική ασφάλεια, τη δημόσια ασφάλεια, την οικονομική ευημερία της χώρας, την προάσπιση της δημόσιας τάξης, υγείας και ηθικής, ή την προάσπιση των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων. Το ΕΔΔΑ αναγνωρίζει τη σπουδαιότητα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων για την ιδιωτική και οικογενειακή ζωή και ελέγχει αυστηρά τις προϋποθέσεις, υπό τις οποίες πραγματοποιείται η επεξεργασία τους. Το δικαστήριο αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην πρόβλεψη διαδικαστικών εγγυήσεων στις περιπτώσεις δημοσιοποίησης χωρίς τη συναίνεση του ενδιαφερομένου πληροφοριών, οι οποίες δύνανται να τον εκθέσουν στη γενική κατακραυγή¹⁴.

Ερμηνεύοντας την παρ. 2 του άρθρου 8 ΕΣΔΑ, το ΕΔΔΑ δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να υπερτερεί η διερεύνηση και η δίωξη εγκλημάτων ή η δημοσιοποίηση των πρακτικών δικαστηρίου της διαφύλαξης του εμπιστευτικού χαρακτήρα ευαίσθητων στοιχείων¹⁵. Σε κάθε περίπτωση ελέγχου τέτοιου περιορισμού, το δικαστήριο, επιφυλάσσει αυστηρό *in concreto* έλεγχο, προκειμένου να διαπιστώσει εάν η εσωτερική έννομη τάξη παρέχει επαρκείς και κατάλληλες εγγυήσεις κατά των δημοσιοποιήσεων που θα ήταν αντίθετες με το άρθρο 8 ΕΣΔΑ¹⁶.

Η προϋπόθεση επαρκών και κατάλληλων εγγυήσεων υπέρ του θιγομένου, που θέτει το ΕΔΔΑ, συναντάται με αντίστοιχες προϋποθέσεις που θέτει το ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο. Υπενθυμίζεται ότι στο κοινοτικό δίκαιο, τη μορφή ενός σχεδόν απόλυτου ατομικού δικαιώματος είχε προσλάβει, με τη νομολογία του ΔΕΚ, το

¹³ Δαγτόγλου, Π.Δ., *Ατομικά Δικαιώματα*, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2005, σελ. 617-618.

¹⁴ ΕΔΔΑ, *Z. κατά Φινλανδίας*, απόφ. 25.02.1997, παρ. 95-96.

¹⁵ *Ibidem*, παρ. 97.

¹⁶ ΕΔΔΑ, *Peck κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, απόφ. 28.01.2003, παρ. 78. Το ΕΔΔΑ δεν παραλείπει να αναφερθεί στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία των ατόμων έναντι της ηλεκτρονικής επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων (Σύμβαση αρ. 108)

δικαίωμα προστασίας των προσωπικών δεδομένων προτού εκδοθεί η οδηγία 95/46/ΕΚ, και μάλιστα με μια απόφαση του Δικαστηρίου του 1993 σε υπόθεση ελληνικού ενδιαφέροντος¹⁷. Τόσο με την πρότερη εκείνη νομολογία όσο και με την οδηγία 95/46/ΕΚ, η προστασία των προσωπικών δεδομένων των πολιτών τελεί υπό την προϋπόθεση της ελεύθερης κυκλοφορίας στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς, χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι η μεθοδολογία της προσέγγισης της προστασίας που ακολουθούν τόσο ο κοινοτικός νομοθέτης όσο και το ΔΕΚ παύουν να υπαγορεύονται από προδιαγραφές που επιβάλλονται από το χαρακτήρα της προστασίας ως απόρροια υποκειμενικού δικαιώματος του πολίτη. Έτσι, είναι χαρακτηριστικό ότι η πρόσφατη νομολογία του ΔΕΚ που αφορά στην οδηγία 95/46/ΕΚ επιβάλλει οι όποιοι περιορισμοί της προστασίας των δεδομένων εισάγονται για λόγους δημοσίου συμφέροντος, να αξιολογούνται και να σταθμίζονται σε εθνικό επίπεδο, «από τις εθνικές αρχές και τα εθνικά δικαστήρια», σε αναφορά με θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα που προστατεύει το κοινοτικό δίκαιο ως γενικές αρχές αυτού, όπως είναι το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής¹⁸.

Σε αρμονία, επομένως, με το γράμμα και το πνεύμα των ευρωπαϊκών νομικών κειμένων και αποφάσεων, οι εγγυήσεις που προβλέπει το εθνικό δίκαιο πρέπει να προστατεύουν τον ενδιαφερόμενο αποτελεσματικά κατά της δημοσιοποίησης. Αυτό σημαίνει ότι εκτός από τα τυπικά και θεσμικά χαρακτηριστικά του οργάνου, που διατάσσει την άρση της προστασίας των δεδομένων, πρέπει να ελέγχεται εάν τηρήθηκαν οι σχετικές διατάξεις.

Γίνεται φανερό από τις προηγούμενες σκέψεις ότι κάθε εισαγγελική διάταξη σχετικά με τη δημοσιοποίηση στοιχείων, σύμφωνα με την περ. β' του άρθρου 2 Ν. 2472/1997, θα πρέπει απαραίτητα να συνοδεύεται από ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία, όπως επιβάλλει το άρθρο 139 ΚΠΔ, ανεξάρτητα του αν αυτό απαιτείται ειδικά από το νόμο ή αν είναι οριστικές ή παρεμπιπτούσες ή αν η έκδοσή τους αφήνεται στη διακριτική, ελεύθερη ή ανέλεγκτη κρίση του δικαστή που τις εξέδωσε. Το ΕΛΛΑ, κατά την εξέταση σχετικής ατομικής προσφυγής, θα ελέγξει την εφαρμογή του άρθρου αυτού προκειμένου να διαπιστώσει την αποτελεσματικότητα των εγγυήσεων που παρέχει το εθνικό δίκαιο. Η ανακοίνωση ονομάτων χωρίς την πρότερη

¹⁷ ΔΕΚ, απόφαση *Χρήστος Κωνσταντινίδης κ. Stadt Altensteig - Standesamt & Landratsamt Calw - Ordnungsamt*, υποθ. C- 168/91, 30.3.1993.

¹⁸ Βλ. την απόφαση ΔΕΚ *Bodil Lindkvist*, στην υπόθ. C-101/01, 6.11.2003, ιδίως τις σκ. 84 και 85.

έκδοση πλήρους και αιτιολογημένης διάταξης – που δεν αρκείται στην επανάληψη της διατύπωσης του νόμου – δεν θα ικανοποιούσε την απαίτηση του ΕΔΔΑ για επαρκείς εγγυήσεις .

Τέλος, αμηχανία προκαλεί η εφαρμογή της διάταξης στις περιπτώσεις που διώκονται ανήλικοι. Η προστασία που επιφυλάσσουν οι ειδικές διατάξεις για τους ανηλίκους συγκρούεται με την επιδίωξη των σκοπών της δημοσιοποίησης της ποινικής δίωξης και ό,τι αυτή συνεπάγεται. Είναι φανερό ότι η μονοδιάστατη εφαρμογή της εν λόγω διάταξης, ανεξαρτήτως των ειδικών περιστάσεων που προσδιορίζουν την κάθε περίπτωση, θα οδηγήσει στην παράβαση άλλων δεσμευτικών διατάξεων¹⁹.

2. Το τεκμήριο αθωότητας και η ελευθερία του πληροφωρείν και του πληροφωρείσθαι

Το τεκμήριο αθωότητας αποτελεί θεμελιώδη αρχή του σύγχρονου ποινικού δικαίου και *conditio sine qua non* για την προστασία του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη²⁰. Ως δικονομική εγγύηση, απορρέουσα από τις συνταγματικές εγγυήσεις της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της προσωπικής ελευθερίας, το άρθρο 6 παρ. 2 ΕΣΔΑ και το άρθρο 14 παρ. 2 του ΔΣΑΠΔ, το τεκμήριο αθωότητας αξιώνει κάθε πρόσωπο που κατηγορείται για κάποιο αδίκημα να θεωρείται αθώο, ιδίως από τις διωκτικές και δικαστικές αρχές, μέχρι τη νόμιμη απόδειξη της ενοχής του.

Το ΕΔΔΑ δέχεται ότι η υποχρέωση σεβασμού του τεκμηρίου αθωότητας δεσμεύει όλα τα κρατικά όργανα και όχι αποκλειστικά το δικαστήριο που έχει επιληφθεί της υπόθεσης²¹. Προσβολή του τεκμηρίου αθωότητας μπορεί να χωρέσει, επίσης, εκ μέρους του εισαγγελέα και κάθε διωκτικής αρχής, ακόμη και να περιβάλλεται με τις εγγυήσεις της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας, ιδίως όταν είναι αρμόδιος και έχει τον πλήρη διαδικαστικό έλεγχο μιας δικαστικής διαδικασίας κατά το στάδιο της προδικασίας²².

¹⁹ Ενδεικτικά, άρθρο 40 παρ. 2 β) vii) της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού.

²⁰ Ανδρουλάκης, Ν., *Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης*, Εκδ. Π.Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2007, σελ. 227 επ.

²¹ ΕΔΔΑ, *Allet de Ribemont κατά Γαλλίας*, απόφ. 10.02.1995, παρ. 36. Βλ. για τις σχετικές παρατηρήσεις, Spielman, D., « Procès équitable et présomption d'innocence », *Revue trimestrielle des droits de l'homme*, 1995, αρ. 24, σελ. 657-672.

²² ΕΔΔΑ, *Daktaras κατά Λιθουανίας*, απόφ. 10.10.2000, παρ. 41-42.

Η αιτιολογική έκθεση της τροπολογίας σχετικά με τη δημοσιοποίηση στοιχείων των ποινικών διώξεων αναφέρει ότι «(...) είναι γεγονός ότι δεν παραβιάζονται οι κανόνες του τεκμηρίου με την οποιαδήποτε ενημέρωση του κοινού για τις ποινικές έρευνες σε εξέλιξη, εφόσον πρέπει να αποκλείονται ανακοινώσεις ότι ένα πρόσωπο είναι ένοχο». Η σκέψη αυτή παραπέμπει στην ερμηνεία του ΕΔΔΑ, σύμφωνα με την οποία η ελευθερία του ατόμου να αναζητά και να παρέχει πληροφορίες δικαιολογεί την παροχή πληροφοριών στην κοινή γνώμη σχετικά με έρευνες που βρίσκονται σε εξέλιξη. Το δικαστήριο συμπληρώνει ότι δίδεται ιδιαίτερο βάρος στην προσεκτική επιλογή λέξεων από τις αρχές, οι οποίες πρέπει να χαρακτηρίζονται από διακριτικότητα και εγκράτεια, όπως επιτάσσει ο σεβασμός του τεκμηρίου αθωότητας²³. Εν ολίγοις, το ΕΔΔΑ απαιτεί στις περιπτώσεις ενημέρωσης της κοινής γνώμης να αποφεύγεται κάθε δήλωση, το περιεχόμενο ή το ύφος της οποίας επιτρέπει στην κοινή γνώμη να σκεφτεί ότι ο ενδιαφερόμενος θεωρείται ένοχος²⁴.

Το άτομο στο οποίο έχει ασκηθεί ποινική δίωξη βρίσκεται ήδη στη δεινή θέση του κατηγορουμένου. Συνεπώς, η προσήλωση των κρατικών οργάνων στο τεκμήριο αθωότητας πρέπει να εντείνεται και όχι το αντίστροφο. Η ανακοίνωση ονομάτων από την αρμόδια εισαγγελική αρχή προσδίδει αναπόφευκτο κύρος για την κοινή γνώμη, το οποίο, στην πράξη, ο κατηγορούμενος δεν έχει τα μέσα να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά. Εξάλλου, στις περιπτώσεις εγκλημάτων, τα οποία επισύρουν μεγαλύτερες ποινές και κοινωνική κατακραυγή, οι παρεκκλίσεις από το τεκμήριο αθωότητας πρέπει να ελέγχονται αυστηρότερα, δεδομένης της αυξημένης διακινδύνευσης για τον κατηγορούμενο.

Από την άλλη πλευρά, προστατεύεται, επίσης, η ελευθερία της γνώμης, η οποία περιλαμβάνει την ελευθερία της παροχής και λήψης πληροφοριών, καθώς και η ελευθερία του τύπου (14 παρ. 1 Σ και 10 ΕΣΔΑ), ως απαραίτητο θεμέλιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας και μια από τις πρωταρχικές προϋποθέσεις για την πρόοδο

²³ ΕΔΔΑ, *Alenet de Ribemont κατά Γαλλίας*, απόφ. 10.02.1995, παρ. 38. Ομοίως, η Επιτροπή του ΔΣΑΠΔ θεωρεί ότι αποτελεί χρέος όλως των δημόσιων αρχών να απέχουν από κάθε ενέργεια, η οποία θα μπορούσε να προδικάσει την έκβαση της δίκης, λ.χ. προβαίνοντας σε δημόσιες δηλώσεις για τη βέβαιη ενοχή του κατηγορουμένου. Βλ. ατομική αναφορά Αρ. 770/1997, *Gridin κατά Ρωσικής Ομοσπονδίας*, διαπ. 20.12.2000, παρ. 3.5 και 8.3, καθώς και το Γενικό Σχόλιο της Επιτροπής Αρ. 32, CCPR/C/GC/32, 23.08.2007.

²⁴ ΕΔΔΑ, *Alenet de Ribemont κατά Γαλλίας*, απόφ. 10.02.1995, παρ. 40. Αξίζει να σημειωθεί ότι 15 ημέρες μετά τη σχετική συνέντευξη τύπου ασκήθηκε στον προσφεύγοντα ποινική δίωξη, η οποία κατέληξε στο αρχείο.

και την ολοκλήρωση της προσωπικότητας του καθενός. Δύναται, επομένως, να υποστηριχθεί ότι η δημοσιοποίηση στοιχείων σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδικές υπακούει στην επιταγή της ευρείας πληροφόρησης του κοινού. Πρέπει, ωστόσο, να λάβουμε υπόψη ότι η ελευθερία του τύπου υπόκειται σε πολλαπλούς νομοθετικούς περιορισμούς ιδίως όταν πρόκειται για την προστασία δικαιωμάτων και συμφερόντων τρίτων, όπως είναι η προστασία της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής.

Ιδιαίτερα ζητήματα ανακύπτουν από τη σύγκρουση μεταξύ της ελευθερίας της πληροφόρησης και της προστασίας της τιμής του ενδιαφερομένου, (άρθρο 5 παρ. 2 εδ. α' Σ), λόγω της δημοσίευσης πληροφοριών που δύναται να θίξουν ανεπανόρθωτα την υπόληψή του. Εξάλλου, είναι προφανές ότι όταν το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης είναι μεγαλύτερο, τα φαινόμενα καταστρατήγησης της προστασίας της τιμής και του τεκμηρίου αθωότητας από τα ΜΜΕ θα είναι συχνότερα²⁵. Αναγνωρίζοντας τη δυσκολία εναρμόνισης της προστασίας του δικαιώματος πληροφόρησης και των δικαιωμάτων και συμφερόντων του διωκόμενου, όπως κατοχυρώνονται στα άρθρα 14 Σ και 10 παρ. 2 της ΕΣΔΑ, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο νομοθέτης οφείλει να λαμβάνει υπόψη την προφανή ανισορροπία υπέρ των ΜΜΕ και κατά του θιγόμενου από τη δημοσιοποίηση και την έμμεση δημοσιότητα²⁶.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Ανδρουλάκης, ακόμα και στην περίπτωση που μία ποινική υπόθεση εμπίπτει πραγματικά στο χώρο της πολιτικής δημοσιότητας, η οποία νομιμοποιείται από το δικαίωμα ενημέρωσης του κάθε πολίτη ως προς τα βασικά δεδομένα που αφορούν στη διαχείριση και την εξέλιξη των κοινών, προκειμένου να συμμετέχει σε αυτά, «καθόλου δεν επιτρέπεται για χάρη της η βάνουση προσβολή των δικαιωμάτων και της προσωπικότητας του κατηγορουμένου με την παραγνώριση του τεκμηρίου αθωότητάς του και τη ρίψη των μύχιων της ιδιωτικής του ζωής εν είδει βοράς στην αδηφάγο περιέργεια του αναγνωστικού και τηλεοπτικού κοινού²⁷».

Ο στενός σύνδεσμος μεταξύ του τεκμηρίου αθωότητας και του καταλυτικού ρόλου των ΜΜΕ στη διαμόρφωση γνώμης αντανakλάται στην ειδική νομοθεσία, η οποία θέτει περιορισμούς στη διαχείριση των πληροφοριών και των εικόνων στο

²⁵ Βλ. Φραγκάκης, Ν., «Τα όρια μεταξύ ελευθερίας και ασφάλειας, δημόσιου και ιδιωτικού», *Βήμα Ιδεών*, τ. 01.02.2008, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.vimaideon.gr.

²⁶ Ανδρουλάκης, Ν., *ό.π.*, σελ. 162 επ., Καρράς, Α., *Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο*, σελ. 674.

²⁷ *Ibidem*, σελ. 165.

πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας από τα ραδιοηλεκτρονικά μέσα. Το άρθρο 11 του Κώδικα Δεοντολογίας ειδησεογραφικών και άλλων δημοσιογραφικών και πολιτικών εκπομπών διακηρύσσει το τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου και περιλαμβάνει ειδικές απαγορεύσεις σε σχέση με την επεξεργασία δεδομένων κατά την ποινική διαδικασία²⁸. Επιπλέον, το άρθρο 8 παρ. 2 του Ν. 3090/2002 προβλέπει την απαγόρευση μετάδοσης από την τηλεόραση ή η κινηματογράφησης ή μαγνητοσκόπησης ή φωτογράφισης των προσώπων που οδηγούνται ενώπιον των δικαστικών ή εισαγγελικών ή αστυνομικών και λοιπών αρχών και επιβάλλει κυρώσεις στον παραβάτη²⁹.

Πρέπει να σημειωθεί ότι το τεκμήριο αθωότητας τριτενεργεί, όπως αναγνωρίζει ρητώς το 25 παρ. 1 εδ. γ' Σ. Επομένως, ο Τύπος και τα ραδιοηλεκτρονικά μέσα δεσμεύονται από το τεκμήριο αθωότητας και το Κράτος οφείλει να επιδιώκει το σεβασμό του υιοθετώντας θετικά μέτρα³⁰. Παρόλο που δεν απουσιάζουν οι σχετικές προστατευτικές διατάξεις και ο ρόλος του ΕΣΡ στον έλεγχο της τήρησής τους είναι αδιαμφισβήτητα σημαντικός, πρέπει να συνυπολογιστεί ότι η επιβολή κυρώσεων στα ραδιοηλεκτρονικά μέσα για τη συχνά βάνουσα προσβολή του τεκμηρίου αθωότητας δεν επιτυγχάνει να απαλλάξει τον ενδιαφερόμενο από το στιγματισμό του ως ενόχου. Στην ουσία – και παρά την έλλειψη ρητής δήλωσης κάποιου κρατικού οργάνου αντίθετης με το τεκμήριο αθωότητας – γίνεται σε αρκετές περιπτώσεις de facto μετακύλιση του βάρους απόδειξης στον κατηγορούμενο εξαιτίας της μεγάλης δημοσιότητας. Θα ήταν ουτοπικό να υποστηριχθεί ότι οι δικαστές και οι ένορκοι παραμένουν αλώβητοι από την πραγματικότητα μιας δημοσιογραφίας που δεν αντιλαμβάνεται την ενημέρωση της κοινής γνώμης με όρους «διακριτικότητας και εγκράτειας»³¹.

Εν ολίγοις, η δημοσιοποίηση των στοιχείων σχετικά με τις ποινικές διώξεις, η οποία περιβάλλεται το κύρος της εισαγγελικής αρχής, δύναται να λειτουργήσει κάθε

²⁸ Π.Δ. 77/2003 (ΦΕΚ Α' 75/28.03.2003).

²⁹ Το άρθρο 8 παρ. 3 του Ν. 3090/2002 προβλέπει φυλάκιση μέχρι τριών ετών και χρηματική ποινή είκοσι χιλιάδων (20.000) έως διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ.

³⁰ Βλ. Αλεξιάδης, Σ., *Ανακριτική*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2006, σελ. 20 επ., Ανδρουλάκης, Ν., *ό.π.*, σελ. 166, Κάβουρας, Γ., *Το τεκμήριο αθωότητας*, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2003, σελ. 124 επ.

³¹ Ρήγος, Γ., «Το τεκμήριο της αθωότητας – Η μεταχείριση από τα ΜΜΕ των δραστών, πραγματικών ή υποτιθεμένων, εγκληματικών πράξεων· τι σημαίνει ότι «κάθε άνθρωπος μέχρι την αμετάκλητη καταδίκη του για ορισμένο έγκλημα θεωρείται αθώος», *Ποινικά Χρονικά*, ΜΒ, σελ. 625-636, Ανδρουλάκης, Ν., *ό.π.*, σελ. 227, Κάβουρας, Γ., *ό.π.*, σελ. 126-127.

άλλο παρά αποτρεπτικά για την τέλεση δημοσιογραφικών παραπτωμάτων με ανυπολόγιστες συνέπειες για την τιμή, την υπόληψη του κατηγορουμένου και την αποτελεσματική διασφάλιση του τεκμηρίου αθωότητας.

3. Έλλειψη ένδικου βοηθήματος ή μέσου κατά της δημοσιοποίησης

Η εισαγγελική αρχή διαθέτει ευρύ περιθώριο εκτίμησης τόσο ως προς τη σκοπιμότητα της δημοσιοποίησης, όσο και ως προς το εύρος και το είδος των δεδομένων που δημοσιοποιούνται. Η έλλειψη ρητών και σαφών προϋποθέσεων, υπό τις οποίες χωρεί η δημοσιοποίηση, δεν ισοδυναμεί με απαλλαγή από την υποχρέωση τήρησης των θεμελιωδών κανόνων επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (άρθρο 4 Ν. 2472/1997). Η συνταγματική κατοχύρωση της προστασίας προσωπικών δεδομένων (άρθρο 9Α Σ), το τεκμήριο αθωότητας ως δικαιοπολιτική αρχή στην προστασία της ιδιωτικότητας, σε συνδυασμό με τη συνταγματική κατοχύρωση της αρχής της αναλογικότητας και της υποχρέωσης όλων τα κρατικών οργάνων να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη και αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου (άρθρο 25 παρ. 1 Σ), επιβάλλουν στον αρμόδιο Εισαγγελέα να σταθμίζει σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση τον σκοπό που επιδιώκεται με τη δημοσιοποίηση με τα δεδομένα που δημοσιοποιεί.

Εύλογα προκύπτει το ερώτημα σχετικά με τη δυνατότητα να προστατευθεί δικαστικά ο διωκόμενος από την απόφαση του εισαγγελέα να δημοσιοποιήσει την προσωπική του δίωξη. Μετά το πέρας της ανάκρισης και μέχρι την έκδοση της δικαστικής απόφασης, δεν προβλέπεται δυνατότητα προσφυγής του ενδιαφερομένου κατά της διάταξης αυτής. Ο ενδιαφερόμενος, του οποίου τα δικαιώματα θίγονται και ήδη βρίσκεται στη δυσμενή θέση του κατηγορουμένου ή του καταδικασθέντος, στερείται οποιουδήποτε μέσου άμυνας και προστασίας των συμφερόντων και των δικαιωμάτων του. Γεννάται, επομένως, μείζον ζήτημα πρόσβασης του στη δικαιοσύνη (άρθρο 20 παρ. 1 Σ και άρθρο 6 παρ. 1) για τον έλεγχο των περιορισμών που επιβάλλονται με τη δημοσιοποίηση των δεδομένων.

Δ. Ζητήματα αναλογικότητας και νομιμότητας

Ενόψει της παρέμβασης με τη δημοσιοποίηση δεδομένων σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες σε κατοχυρωμένα δικαιώματα από το Σύνταγμα και τις διεθνείς συμβάσεις, που δεσμεύουν την Ελλάδα, επιβάλλεται να εξεταστεί με βάση την αρχή της αναλογικότητας η συμβατότητα της επιτρεπόμενης δημοσιοποίησης με τις προστατευτικές για τα ανθρώπινα δικαιώματα διατάξεις, όπως προβλέπεται από το Σύνταγμα και έχει ερμηνευτεί από τα διεθνή όργανα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

1. Η δημοσιοποίηση των ποινικών διώξεων: αναγκαίο μέτρο;

Όπως προαναφέρθηκε, η δημοσιοποίηση αντιστοιχεί στη δικαική επιλογή του νομοθέτη να προστατευτεί το κοινωνικό σύνολο, οι ανήλικοι, οι ευάλωτες ή ανίσχυρες πληθυσμιακές ομάδες και να καταστεί ευχερέστερη η πραγμάτωση της αξίωσης της Πολιτείας για τον κολασμό των παραπάνω αδικημάτων. Έχοντας υπόψη τις ως άνω διαπιστώσεις σχετικά με τους περιορισμούς δικαιωμάτων, θα εξετάσουμε κατά πόσο η δημοσιοποίηση των ποινικών διώξεων αποτελεί το πρόσφορο, αναγκαίο και *stricto sensu* αναλογικό μέσο επιδίωξης του σκοπού που επιδιώκει.

Αναφορικά με τη δημοσιοποίηση ποινικής δίωξης και αναλόγως με τη στιγμή της δημοσιοποίησης, πρέπει να διακρίνουμε δύο περιπτώσεις. Είτε το άτομο, κατά του οποίου έχει ασκηθεί ποινική δίωξη, έχει ήδη συλληφθεί, είτε καταζητείται από τις αστυνομικές αρχές κατά τη στιγμή της δημοσιοποίησης.

Στην πρώτη περίπτωση, έχει τεθεί σε λειτουργία η ποινική διαδικασία, η οποία προβλέπει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται η προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου (άρθρο 282 επ. ΚΠΔ)³². Η προστασία του κοινωνικού συνόλου δύναται να επιτευχθεί με την επιβολή της προσωρινής κράτησης στις περιπτώσεις που ο κατηγορούμενος, σύμφωνα με το άρθρο 282 παρ. 3 ΚΠΔ, κρίνεται αιτιολογημένα ότι αν αφεθεί ελεύθερος είναι πολύ πιθανό, όπως προκύπτει από ειδικά μνημονευόμενα περιστατικά της προηγούμενης ζωής του ή από τα συγκεκριμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης για την οποία κατηγορείται, να διαπράξει και άλλα εγκλήματα. Επομένως, στις εξαιρετικές περιπτώσεις και υπό την αυστηρότατη τήρηση των προϋποθέσεων του άρθρου 282 παρ. 3 ΚΠΔ, η προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου εξασφαλίζει την ομαλή εξέλιξη της ποινικής

³² Ανδρουλάκης, Ν., *ό.π.*, σελ. 349 επ., Καρράς, Α., *Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο*, σελ. 578 επ.

διαδικασίας και κατ' επέκταση τον κολασμό του αδικήματος, για το οποίο ενδεχομένως θα κριθεί ένοχος από το αρμόδιο δικαστήριο.

Όπως γίνεται αντιληπτό, το μέτρο της δημοσιοποίησης της ποινικής δίωξης δεν ικανοποιεί το σκοπό που έχει ορίσει ο νόμος, στην περίπτωση του συλληφθέντος. Δεδομένου δε ότι δύναται να επιβληθεί η προσωρινή κράτηση, η δημοσιοποίηση συνιστά επαχθές μέτρο, το οποίο προστίθεται στο ήδη επαχθές μέτρο της στέρησης της ελευθερίας³³.

Στη δεύτερη περίπτωση που το άτομο, στο οποίο έχει ασκηθεί ποινική δίωξη, καταζητείται από τις αστυνομικές αρχές, δύναται να υποστηριχθεί ότι η δημοσιοποίηση των στοιχείων του θα εξυπηρετήσει πράγματι τους σκοπούς της προστασίας του κοινωνικού συνόλου και την αξίωση της Πολιτείας για τον κολασμό των αδικημάτων του. Λαμβάνοντας υπόψη, όμως, τη γενικότητα της διατύπωσης των σκοπών αυτών και της διάταξης εν γένει, απαρέγκλιτη προϋπόθεση πρέπει να αποτελεί η αυστηρή εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας σε σχέση με το είδος των δεδομένων που δημοσιοποιούνται, την επιλογή της χρονικής στιγμής που πραγματοποιείται η δημοσιοποίηση και τους λόγους – επαρκώς και σαφώς διατυπωμένους – που την προκαλούν.

Επομένως, πρέπει να καταδεικνύεται από τον εισαγγελέα ότι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της υπό εξέταση περίπτωσης δεν αφήνουν αμφιβολίες για την αποτελεσματικότητα του μέτρου της δημοσιοποίησης. Εξάλλου, υπό ορισμένες συνθήκες, δύναται να υποστηριχθεί ότι η δημοσιοποίηση θα δυσχεράνει την καταδίωξη και την ανεύρεση του προσώπου³⁴. Στις περιπτώσεις που η δημοσιοποίηση

³³ Σημειώνεται ότι η ΑΠΔΠΧ έχει κρίνει σε σχέση με τη δημοσιοποίηση εκ μέρους της Αστυνομίας ονόματος εμπλεκόμενου σε παράνομη δραστηριότητα σε παλαιότερη από την εν λόγω τροποποίηση απόφαση, ότι στην περίπτωση της πραγματοποιηθείσας σύλληψης, αν δεν συντρέχουν ειδικοί συγκεκριμένοι λόγοι, δηλαδή η διακρίβωση του εγκλήματος (λ.χ. η ανεύρεση και σύλληψη του άμεσου συνεργού), δεν συντρέχει η προϋπόθεση της εξυπηρέτησης αναγκών εγκληματολογικής πολιτικής, σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 2 εδ. ε' περ. ββ, ώστε να επιτρέπεται η ανακοίνωση του ονόματος στον Τύπο. Βλ. Απόφαση Αρ. 67/2002 (12.06.2002).

³⁴ Βλ. σχετικά και στην πρώτη από τις γνωστές αποφάσεις του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τη νομιμότητα των περιοριστικών μέτρων κατά προσώπων που ενέχονται σε πράξεις τρομοκρατίας (απόφαση *Ahmed Ali Yusuf & Al Barakaat International Foundation κ. Συμβουλίου ΕΕ και Επιτροπής*, υποθ. Τ-306/01, 21.9.2005), όπου ακριβώς για να προφυλαχθεί ο σκοπός δημοσίου συμφέροντος των μέτρων που λαμβάνονται (καταπολέμηση της διεθνούς τρομοκρατίας), κρίθηκε ότι καμία δημοσιοποίηση των μέτρων αυτών, περιλαμβάνουσα προσωπικά δεδομένα των ενεχομένων ατόμων, δεν είναι ανεκτή (σκ. 307 και 308 της απόφασης). Πρβλ. και την απόφαση του ΔΕΚ επί των υποθέσεων αυτών (ΔΕΚ, απόφαση *Yassin Abdoulah Kadi & Al Barakaat International Foundation κ. Συμβουλίου ΕΕ*, υποθ. C-402/05 P C-415/05 P, 3.9.2008).

στοιχείων δεν δύναται εκ των περιστάσεων να έχει ως αποτέλεσμα την προστασία του κοινωνικού συνόλου και τον κολασμό του αδικήματος θα συνιστά μέτρο μη πρόσφορο και μη αναγκαίο.

2. Η δημοσιοποίηση των καταδικών: πρόσθετη κύρωση;

Η προστασία των δεδομένων σχετικά με καταδικές αποτυπώνει την προσπάθεια μετριασμού των εξ ορισμού δυσάρεστων συνεπειών της καταδικαστικής απόφασης για το άτομο. Αντινακλά, επίσης, την εμπιστοσύνη της δημοκρατικής κοινωνίας στο σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης, στην οποία παρέχει τα εχέγγυα, για να επιβάλλει τις προβλεπόμενες από το νόμο κυρώσεις και να επιδιώκει με την έκτιση της ποινής την ομαλοποίηση της ζωής του ατόμου και της σχέσης του με το κοινωνικό σύνολο. Η δυνατότητα δημοσιοποίησης των δεδομένων σχετικά με καταδικές εισάγει σαφή οπισθοδρόμηση από την αρχή αυτή και υποδηλώνει την αντίληψη ότι η παραβατικότητα του συγκεκριμένου ατόμου απειλεί εις το διηνεκές το κοινωνικό σύνολο, το οποίο θα προστατευτεί με τη γνώση που εξασφαλίζει η δημοσιοποίηση. Η αδιαλλαξία της σκέψης αυτής καθίσταται προφανέστερη στην περίπτωση της δημοσιοποίησης καταδίκης από πρωτοβάθμιο δικαστήριο.

Η συνταγματικά κατοχυρωμένη δημοσιότητα των συνεδριάσεων των δικαστηρίων (άρθρο 93 παρ. 2 Σ) λειτουργεί εξισορροπητικά μεταξύ των τριών πολιτειακών λειτουργιών και αποτελεί έκφανση της συμμετοχικής διάστασης της ιδιότητας του πολίτη σε μια δημοκρατική κοινωνία³⁵. Το άρθρο 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ και το άρθρο 14 παρ. 1 ΔΣΑΠΔ προβλέπουν ρητά τη δημόσια απαγγελία της απόφασης ως εγγύηση του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη, καθώς εξασφαλίζει τη διαφάνεια της διαδικασίας³⁶. Παρόλα αυτά ο δημόσιος χαρακτήρας των συνεδριάσεων κάμπτεται για την προστασία ορισμένων αγαθών, μεταξύ των οποίων αναφέρονται τα χρηστά ήθη, η ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή των διαδίκων, η ορθή απονομή της δικαιοσύνης, το

³⁵ Χωρίς να παραβλέπεται η διάσταση της έκθεσης του κατηγορουμένου στη λαϊκή κατακραυγή. Σχετικά με την αρχή της δημοσιότητας, βλ. Ανδρουλάκη, Ν., *ό.π.*, σελ. 157-170, Καρράς, Α., *ό.π.*, σελ. 673-677.

³⁶ Οι συνέπειες της κατάργησης της αρχής αυτής για το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη καθίστανται προφανείς ενώπιον των στρατιωτικών επιτροπών.

συμφέρον των ανηλίκων³⁷, αναδεικνύοντας κατά αυτό τον τρόπο την υπεροχή της ιδιωτικότητας έναντι της δημοσιότητας.

Η υπό εξέταση ρύθμιση προσβλέπει στην ευρεία δημοσιότητα και απευθύνεται στο ευρύ κοινωνικό σύνολο, ενώ παράλληλα λειτουργεί ως επιπρόσθετος μοχλός ικανοποίησης του θύματος διαμέσου της επαπειλούμενης διαπόμπευσης του καταδικασθέντος. Οι συνέπειες για τον καταδικασθέντα είναι ανάλογες του ενδιαφέροντος που θα επιδείξει η κοινή γνώμη και ο περίγυρός του.

Στην πράξη, οι συνέπειες της δημοσιοποίησης προστίθενται στις συνέπειες της επιβληθείσας ποινής και τελικά δύνανται να αποτελέσουν επιπρόσθετη κύρωση. Με αυτό τον τρόπο, εισάγεται ένα είδος πρόσθετης ποινής, η οποία δεν περιγράφεται με σαφήνεια από το νόμο που προβλέπει το αξιόποινο της άδικης πράξης (άρθρο 7 παρ. 1 Σ και άρθρο 1 ΠΚ, άρθρο 7 ΕΣΔΑ) και δεν επιβάλλεται από το φυσικό δικαστή (άρθρο 8 Σ).

Έχοντας επίγνωση των διαφορών μεταξύ των δύο περιπτώσεων, θεωρούμε ότι το ως άνω συμπέρασμα ενισχύεται από την απόφαση της ΑΠΔΠΧ στο αίτημα του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας σχετικά με τη νομιμότητα της δημοσιοποίησης των ονομάτων των προσώπων, τα οποία α) νόμιμα απηλλάγησαν από την υποχρέωση στράτευσης για λόγους υγείας, β) κρίθηκαν κατάλληλα για στράτευση μετά από επανέλεγχο των δικαιολογητικών τους και γ) παράνομα απαλλάχθηκαν από την υποχρέωση στράτευσης για λόγους υγείας³⁸. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο δηλούμενος σκοπός της δημοσιοποίησης ήταν «να ενδυναμωθεί μεταξύ των Ελλήνων που είναι υπόχρεοι προς στράτευση η πεποίθηση ότι η επιταγή του άρ. 4 παρ. 6 του Συντάγματος συνιστά εκδήλωση χρέους εθνικής αλληλεγγύης και να τονισθεί δημόσια ότι κάθε προσπάθεια αποφυγής της στράτευσης θα ελεγχθεί», θεώρησε ότι «η ζητούμενη ευρεία δημοσιοποίηση με όλες τις συνέπειες που αυτή θα είχε για την προσωπικότητα, την ιδιωτικότητα και την υπόληψη των υποκειμένων, θα αποτελούσε

³⁷ Ενδεικτική απόρροια της στάθμισης μεταξύ δημοσιότητας και προστασίας της ιδιωτικότητας είναι η δυνατότητα αίτησης του ενδιαφερομένου απόλειψης προσωπικών δεδομένων από τη δημοσιευόμενη δικαστική απόφαση, καθώς και οι περιορισμοί χορήγησης αντιγράφων ποινικού μητρώου (άρθρο 577 ΚΠΔ). Βλ. Αρμαμέντος, Β. Α. Σωτηρόπουλος, *ό.π.*, σελ. 13-14 και Νούσκαλης, Γ. «Προστασία προσωπικών δεδομένων και ποινική δίκη: Αξίες αντιφατικές ή παράλληλες; (Ορισμένες σκέψεις με αφορμή της ΣυμβΑΠ 1945/2002)», *ΠοινΔικ*, 6/2003, σελ. 675-678.

³⁸ ΑΠΔΠΧ, Απόφαση 6/2007 (02.02.2007). Βλ. επίσης τη συναφή απόφαση του, η οποία αναγνώρισε ότι νομίμως απερρίφθη από την ΑΠΔΠΧ το αίτημα δημοσιοποίησης των ονομάτων των προσώπων που είχαν τύχει απαλλαγής από την υποχρέωση στράτευσης.

οιονεί παρεπόμενη ποινή που αντίκειται στα άρ. 7 του Συντάγματος, 6 και 7 της ΕΣΔΑ και 1 του Ποινικού Κώδικα».

Πρέπει δε να τονιστεί ότι το ΣτΕ σε συναφή απόφασή του αναγνώρισε ότι νομίμως απερρίφθη από την ΑΠΔΠΧ το αίτημα δημοσιοποίησης των ονομάτων των προσώπων που είχαν τύχει απαλλαγής από την υποχρέωση στράτευσης. Το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο δέχτηκε ότι η δημοσιοποίηση ευαίσθητων δεδομένων, έστω κι αν αφορούσε πρόσωπα γνωστά στο ευρύτερο κοινό, δεν ενέπιπτε σε καμία από τις περιπτώσεις της παρ. 2 του άρθρου 7 του Ν. 2472/1997 και δεν εξυπηρετούσε ανάγκες εθνικής ασφάλειας, εγκληματολογικής πολιτικής ή σωφρονιστικής πολιτικής, εφόσον δεν αφορούσε τη διακρίβωση εγκλημάτων ούτε ποινικές καταδικές ή μέτρα ασφαλείας³⁹.

Δ. Συμπέρασμα

Η ΕΕΔΑ θεωρεί ότι η εισαγγελική δυνατότητα της δημοσιοποίησης προσωπικών δεδομένων σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδικές θέτει σοβαρά ζητήματα συνταγματικότητας και συμβατικότητας με την ΕΣΔΑ, διότι θίγει θεμελιώδη δικαιώματα των διωκόμενων και κατηγορουμένων προσώπων.

Εξετάζοντας, ειδικότερα, τη διάταξη περί δημοσιοποίησης δεδομένων σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδικές ενόψει του Πρωτοκόλλου σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία και λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές συνταγματικές και ευρωπαϊκές διατάξεις προστασίας των προσωπικών δεδομένων, της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, τη σχετική επ'αυτών νομολογία, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι η κρινόμενη νομοθετική πρόβλεψη δεν εναρμονίζεται με τις προστατευτικές των δικαιωμάτων αυτών εθνικές και διεθνείς διατάξεις..

Η ΕΕΔΑ θεωρεί ότι η ευρύτητα και η γενικότητα της διάταξης, που απαριθμεί τα εγκλήματα για τα οποία επιτρέπεται η δημοσιοποίηση, κρινόμενη και σε σχέση με τις ειδικές προστατευτικές για τους ανηλικούς διατάξεις του Πρωτοκόλλου, ιδίως ενόψει της μη συμμόρφωσης με την υποχρέωση τήρησης του ειδικού, πρόσφορου και απολύτως αναγκαίου χαρακτήρα των περιορισμών, που δύνανται να επιβληθούν στο

³⁹ ΣτΕ, απόφ. 2629/2006 (26.09.2006), παρ. 6.

πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας, συνδυασμένες και με την απουσία της συνδρομής σοβαρού και επικείμενου κινδύνου για την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, κυρίως, όμως η αμφισβητούμενη αναγκαιότητα και η αμφίβολη αποτελεσματικότητα του μέτρου της δημοσιοποίησης σε σχέση με τον επιδιώκομενο σκοπό, καθιστούν την κρινόμενη διάταξη αντίθετη και με την αρχή της αναλογικότητας και άρα προφανώς αντισυνταγματική και αντισυμβατική για τους λόγους που εκτενώς αναλύθηκαν.

Αθήνα, 13.11.2008